

Ajantaju hukassa

Myöhästelijä antaa ymmärtää, että hänen aikansa on arvokkaampaa kuin muiden. Aikaistelijä ilmaantuu kutsuille, kun isäntäväki on vasta vaihtamassa juhlavaatteita ylleen. Pieni aikakoulu tekee hyvää molemmille.

Kop kop. Sieltä hän tulee, meidän krooninen myöhästelijämme. On tässä odotettukin. Kiinnostavaa kuulla, viivyttikö häntä tällä kertaa yllättävä ruuhka – ”jossain oli varmaan kolari, kun tie oli ihan tukossa!” – vai pitikö juuri ennen kokousta hoitaa ihan vain nopea puhelu tai lähettää pari tärkeää sähköpostia.

– Minä vain olen tällainen, hän henkäisee, jos joku ihmettelee, miten hän onnistuu myöhästymään joka ainoasta palaverista.

Mutta on kokouksessa sellainenkin ihminen, joka on taastusti ajoissa. Kun muut vasta valuvat sisään huoneeseen, hän on istunut pöydän ääressä vartin ja käynyt läppärillään läpi kahden seuraavankin kokouksen materiaalit.

Hän on pesunkestävä aikaistelijä. Teatterissa hänet tunnustaa siitä, että hän säntää ulos heti aplodien alettua: sillä tavoin ehtii varmasti ensimmäisenä naulakolle ja bussijonoon. Kutsuilla hän on se, joka soittaa juhlatalon ovikelloa, kun isäntäväki kulkee vielä kylpytakissaan.

Mistä näitä aikataiteilijoita oikein tulee?

”Vielähän tässä ehtii”

Myöhästely saattaa hyvinkin olla luonteenpiirre, niin kuin myöhästelijä itse arvelee. Mutta on se oppittuakin.

– Ennen kaikkea kyse on aikasuhteesta. Etenkin vanhemmat suomalaiset ovat sisäistäneet pohjoiseurooppalaisen, protestanttisen ajattelun, jossa täsmällisyys on hyve. Myöhästelijä on paremmin kotonaan siestamaailmassa, sanoo kouluttaja, ajanhallinnasta tietokirjoja kirjoittanut **Timo Lampikoski**.

Jos myöhästelijä kokoukseen kiirehtiessään tapaa tuttavansa, hän jää ilman muuta vaihtamaan kuulumisiansa. Läsnäolija on hänelle aina tärkeämpi kuin ne kymmenen, jotka odottavat kulman takana.

Myöhästelijä voi olla myös aikaoptimisti. Hän on vilpittömän vakuuttunut siitä, että ehtii kirjoittaa tämän raportin ja vilkaista tuota muistiota ennen sovittua tapaamista. Hän oppoutuu hetkeksi, ja oho, taas tuli kiire.

– Se on tehokkuuskulttuuria. Tämän ajan hyvä ja tehokas ihminen yrittää sulloa entistä lyhyempään aikaan entistä

enemmän suorituksia. Seurauksena on lisää virheitä ja huonompaa työn laatua. Ja myöhästelyä, Timo Lampikoski toteaa.

Sen sijaan aikaistelijä on aikapessimisti. Hän varautuu aina pahimpaan.

– Etuajassa tuleva haluaa varmistaa, että ehtii tehdä kaiken täsmälleen oikein. Sillä tavoin hän säästyy sosiaaliselta häpeältä.

Häntä kauhistuttaa mahdollisuus, että muut joutuisivat odottamaan hänen takiaan. Hehän voisivat vaikka luulla, että hän kuvittelee itsensä heitä tärkeämmäksi.

Ajoissa sakon uhalla

Myöhästelijä antaa vaikutelman, ettei hän kunnioita muiden ihmisten aikaa.

– Ehkä häntä ei todella nolota, vaikka muut joutuvat odottamaan. Tai hän ei ole vielä saanut riittävän kovaa sosiaalista sakkoo, Timo Lampikoski sanoo.

Sakko voi tulla vaikka siitä, että ystävät saavat tarpeekseen ja lähtevät illanviettoon ilman myöhästelijää. Töissä seurauksena voi olla se, ettei häntä enää pyydetä mielenkiintoisimpiin projekteihin. Jarruksi.

Myöhästelijä ei ehkä ole vielä saanut sosiaalista sakkoo.

– Joillakin työpaikoilla on sovittu, että viimeinen tulija saa tehdä kokouksen pöytäkirjan tai sijoittaa viisi euroa yhteiseen kahvikassaan. Joskus sellainenkin voi havahduttaa huomamaan, että myöhästelylle kannattaa tehdä jotain.

Aikaistelun harmit kaatuvat pääasiassa aikaistelijalle itselleen. Hän stressaa mahdolliset katastrofit etukäteen, joutuu aina odottamaan muita ja saa todennäköisesti huvittuneita katseita yli-innokkuudestaan.

Toisaalta hän ehtii odotellessaan tehdä rauhassa työt, jotka myöhästelijä hutailee kiireessä. Hän voi vetää vähän henkeä, katsoa sähköpostit ja valmistautua vielä kerran.

– Ainakin hän on tehokkaampi kuin myöhästelijä, joka yrittää tehdä monta asiaa yhtä aikaa.

Kuva iStockphoto

Myöhästelijän aikakoulu

- 1** Tiedosta, miksi myöhästelet. Meneekö joka aamu aikaa avainten etsimiseen tai lasten tempputuun? Plaraatko sähköposteja ennen lähtöä? Onko kalenterisi vain liian täynnä?
- 2** Ennakoi. Varaa avaimet eteisen hyllylle jo illalla. Piirrä lapsille kilparata: pelimerkki siirtyy uuteen ruutuun aina, kun aamu menee ilman kiukuttelua, ja kymmenen ruudun jälkeen tulee palkinto. Päätä plarata sähköposteja korkeintaan viisi minuuttia. Päätä, moneltako lähdet liikkeelle. Pysy päätöksissäsi.
- 3** Sano ei. Vedä raja sille, mihin palavereihin osallistut. Pane tehtäviä tärkeysjärjestykseen ja jaa niitä muiden kanssa. Varaa kalenteriin kokouksia itseksi kanssa, jotta saat työviikkoon rauhallista aikaa.
- 4** Älä lannistu. Uusien tapojen oppiminen vaatii yrittystä, takapakkeja ja sinnikkyyttä. Aivot tarvitsevat noin kolmen viikon ajan toistoa, ennen kuin ne oppivat uuden toimintamallin.
- 5** Huomaa muutos. Kun myöhästelyt harvenevat, myös kiire ja stressi vähenevät, keskittymiskyky paranee ja saat aikaan enemmän.

Aivot tarvitsevat toistoa.

Opiksi aikaistelijalle

- 1** Mieti, onko aikaistelu ongelma. Ehätäkö kaikkialle niin etuajassa, että sinua pidetään hätäilijänä tai tahdittomana? Joudutko aina odottamaan muita? Etkö arvosta omaa aikaasi?
- 2** Lähdet liikkeelle vaikka vain viisi minuuttia myöhemmin ja katso, mitä tapahtuu. Ehkä elämä ei olekaan niin minuutin päälle.
- 3** Jos aikaistelu ei haittaa sinua eikä ärsytä kohtuuttomasti muitakaan, jatka samaan malliin. Aikaisin saapunut saa hetken omaa, kiireetöntä aikaa.

Se kolmas laji

■ Täsmälliset ovat taianomainen ihmistyyppi. He eivät joudu odottamaan muita eivätkä selittämään viipymistään, koska he tulevat aina juuri oikeaan aikaan. Heillä tuntuu olevan myötäsentyinen luottamus siihen, että asiat sujuvat. Niin ne sitten sujuvatkin.

– Voisi sanoa, että mihin usko, se toteutuu. Mutta toki perimmäinen syy on se, että nämä ihmiset osaavat ennakoita ja ovat tehokkaita ja luonnostaan nopeita, Timo Lampikoski sanoo. □

Kyllä ärsyttää!

”Huippu oli, kun kaveri antoi minun odottaa tapaamispaikassa tunnin. Sen jälkeen hän soitti, että sori, ei hän pääsekään tulemaan.”

”Minä olisin mieluummin puoli tuntia etuajassa kuin minuutinkaan myöhässä, mutta mies on sietämättömän täsmällinen. Kerrankin teimme lähtöä elokuviin. Seisoin 20 minuuttia ovelta ulkotamineissa ja hoputin. Mies joudututtui kuin hidastetussa filmissä. Tietysti ehdimme juuri sopivasti. Minulta vain meni leffan alku ohi, kun olin niin hikinen ja kiukkuinen.”

”Naapureilla on lehmän hermot teininsä kanssa. Koko muu perhe odottaa, kun teinillä on vielä tavarat pakkaamatta tai hänen pitää tehdä ennen lähtöä jokin kauhean tärkeä Facebook-päivitys. Ihme, ettei perhe hermostu. Heille on kuin luonnonlaki, että tuo yksi viivyttaa joka lähtöä.”

”Kännykkä ei sovi patologisille myöhästelijöille kuten ystävälleni. Ensimmäinen tekstiviesti tulee yleensä viisi minuuttia ennen kuin meidän pitäisi tavata: 'Matkalla!' Noin viiden tekstarin ja noin puolen tunnin päästä hän sitten tulee iloisena. Homma on ikään kuin hyvin hoidettu, kun hän on laittanut niitä viestejään.”

”Mieheni on kaikkialla presisi ajallaan. Minua se ahdistaa. Haluaisin tulla kylään tyylikkästi viisi tai kymmenen minuuttia sovittuun ajan jälkeen, mutta ei. Jos meidät on kutsuttu kuudeksi, mies pitää huolen, että painamme ovikelloa samalla hetkellä, kun viisari napauttaa kuutosen päälle.”

”Aikuisen poikani aikakäsitys vaihtelee sen mukaan, onko hän tekemisissä kavereiden vai vanhempiensa kanssa. Kun hän tapaa kaverinsa, hän ei taatusti anna tämän odottaa. Jos me vanhemmat kutsumme hänet vaikka meille syömään, saamme aina soitella perään: 'Ruoka on jo pöydässä, tuletko vai et?' Se on niin ärsyttävää!”